

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-545/19

**AllianzGI-Fonds AEVN
przeciwko
Autoridade Tributária e Aduaneira,**

Wyrok Trybunału (druga izba) z dnia 17 marca 2022 r.

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 63 TFUE – Swobodny przepływ kapitału –
Opodatkowanie dywidend wypłacanych przedsiębiorstwom zbiorowego inwestowania –
Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania będące i niebędące rezydentami –
Odmienne traktowanie – Podatek pobierany u źródła dotyczący jedynie dywidend wypłaconych
przedsiębiorstwom zbiorowego inwestowania niebędącym rezydentami –
Porównywalność sytuacji – Ocena – Uwzględnienie systemu podatkowego posiadaczy
jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania i opodatkowania
przedsiębiorstw będących rezydentami innymi podatkami – Brak

1. *Swoboda świadczenia usług – Swobodny przepływ kapitału – Postanowienia traktatu –
Badanie przepisu krajowego wiążącego się z tymi dwoma podstawowymi swobodami –
Kryteria ustalania właściwych przepisów
(art. 56, 63 TFUE)*

(zob. pkt 31, 33, 34)

2. *Swobodny przepływ kapitału i płatności – Ograniczenia – Przepisy podatkowe –
Opodatkowanie dywidend – Dywidendy wypłacane przedsiębiorstwom zbiorowego
inwestowania w zbywalne papiery wartościowe – Zwolnienie, pod pewnymi warunkami,
podatku pobranego u źródła od dywidend krajowych wypłacanych przedsiębiorstwom
będącym rezydentami – Opodatkowanie w drodze pobrania podatku u źródła od dywidend
krajowych wypłacanych przedsiębiorstwom będącym rezydentami innego państwa
członkowskiego – Badanie porównywalnego charakteru sytuacji transgranicznej i sytuacji
wewnętrznej – Uwzględnienie celu zamierzonego w przepisach krajowych –
Zapobieganie lub zmniejszanie opodatkowania kaskadowego lub podwójnego opodatkowania
w wymiarze ekonomicznym – Państwo członkowskie miejsca źródła dywidendy wykonujące
swą kompetencję podatkową w odniesieniu do dochodów osiągniętych przez przedsiębiorstwa
niebędące rezydentami – Obiektywnie porównywalne sytuacje
(art. 63 TFUE)*

(zob. pkt 49, 59, 60, 63–66, 68, 69, 72, 74)

3. *Swobodny przepływ kapitału i płatności – Ograniczenia – Przepisy podatkowe – Opodatkowanie dywidend – Dywidendy wypłacane przedsiębiorstwom zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe – Zwolnienie, pod pewnymi warunkami, podatku pobranego u źródła od dywidend krajowych wypłacanych przedsiębiorstwom będącym rezydentami – Opodatkowanie w drodze pobrania podatku u źródła od dywidend krajowych wypłacanych przedsiębiorstwom będącym rezydentami innego państwa członkowskiego – Niedopuszczalność – Względy uzasadniające – Brak (art. 63 TFUE)*

(zob. pkt 78–85; sentencja)

Streszczenie

AllianzGI-Fonds, przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania typu otwartego, utworzone na mocy prawa niemieckiego i mające siedzibę do celów podatkowych w Niemczech jest w tym państwie zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych na mocy prawa krajowego. Ten status podatkowy uniemożliwia mu odzyskanie, w formie ulgi podatkowej, podatków zapłaconych za granicą w związku z międzynarodowym podwójnym opodatkowaniem lub domaganie się jakiegokolwiek zwrotu tych podatków.

W latach 2015 i 2016 AllianzGI-Fonds posiadał udziały w różnych spółkach z siedzibą w Portugalii. Dywidendy, które otrzymał on z tego tytułu w ciągu tego okresu, zostały opodatkowane w Portugalii podatkiem w drodze poboru u źródła o charakterze ostatecznym według stawki 25%. AllianzGI-Fonds wniósł do sądu odsyłającego skargę o stwierdzenie nieważności aktów, na mocy których portugalska administracja podatkowa dokonała tego poboru u źródła. Uważa ona bowiem, że podlega mniej korzystnemu traktowaniu podatkowemu niż przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania, które są rezydentami w Portugalii i otrzymują dywidendy od spółek będących rezydentami, jako że są one zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych w odniesieniu do dywidend wypłacanych im przez spółki będące rezydentami. W związku z tym AllianzGI-Fonds podnosi w szczególności, że ma miejsce ograniczenie swobody przepływu kapitału zakazane przez art. 63 TFUE.

Sąd odsyłający zwraca się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym zgodności z prawem Unii przepisów, na mocy których dywidendy wypłacane przez spółki będące rezydentami na rzecz przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania niebędącego rezydentem podlegają podatkowi pobieranemu u źródła, podczas gdy dywidendy wypłacane na rzecz przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania będącego rezydentem są zwolnione z takiego podatku. W swoim wyroku Trybunał orzekł, że takie przepisy są niezgodne z art. 63 TFUE.

Ocena Trybunału

Po ustaleniu na wstępie, że mającą zastosowanie swobodą przepływu jest swoboda przepływu kapitału, Trybunał zajął się analizą ewentualnego ograniczenia tej swobody. W tym względzie sąd ten stwierdził, że fakt, iż przepisy portugalskie zastrzegły możliwość skorzystania ze zwolnienia z podatku u źródła wyłącznie dla przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania będących rezydentami, stanowi niekorzystne traktowanie dywidend wypłacanych na rzecz przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania niebędących rezydentami, co może zniechęcać, z jednej strony, przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania niebędące rezydentami do inwestowania w spółki z siedzibą w Portugalii, a z drugiej strony inwestorów będących rezydentami w Portugalii do nabywania jednostek uczestnictwa w takich przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania.

Taką różnicę w traktowaniu można uznać za zgodną z prawem Unii tylko w przypadku, gdy dotyczy ona sytuacji, które nie są obiektywnie porównywalne, lub jeśli jest ona uzasadniona nadrzędnym względem interesu ogólnego.

W odniesieniu do porównywalności rozpatrywanych sytuacji należy wskazać, że rząd portugalski podniósł zasadniczo, że odpowiednie sytuacje przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania będących rezydentami i niebędących rezydentami nie są obiektywnie porównywalne ze względu na to, że, po pierwsze, opodatkowanie dywidend otrzymanych przez te dwie kategorie przedsiębiorstw inwestycyjnych od spółek będących rezydentami w Portugalii jest regulowane różnymi mechanizmami opodatkowania – a mianowicie, takie dywidendy podlegają podatkowi pobieranemu u źródła, gdy są wypłacane na rzecz przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania niebędących rezydentami, natomiast podlegają opłacie skarbowej, jak również szczególnemu podatkowi przewidzianemu w art. 88 ust. 11 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, gdy są wypłacane na rzecz przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania będących rezydentami. Po drugie, rząd ten wskazał, że dywidendy wypłacane przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania będące rezydentami na rzecz posiadaczy jednostek uczestnictwa będących rezydentami na terytorium Portugalii są opodatkowane według stawki wahającej się między 25% a 28%, podczas gdy dywidendy wypłacane posiadaczom jednostek uczestnictwa, niebędącym rezydentami na terytorium Portugalii, są co do zasady zwolnione z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych.

Zgodnie z orzecznictwem odmienne traktowanie opodatkowania dywidend w zależności od tego, czy podatnicy są rezydentami, czy też nierezydentami, wynikające z zastosowania dwóch różnych metod opodatkowania może być uzasadnione. Jednakże, z zastrzeżeniem weryfikacji przez sąd odsyłający, przepisy krajowe będące przedmiotem postępowania głównego nie ograniczają się do ustanowienia odmiennego sposobu poboru podatku w zależności od miejsca siedziby przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania otrzymujących dywidendy pochodzenia krajowego, lecz przewidują w rzeczywistości systematyczne opodatkowanie tych dywidend obciążające jedynie przedsiębiorstwa niebędące rezydentami.

Trybunał zbadał, po pierwsze, argument rządu portugalskiego oparty zasadniczo na braku porównywalności rozpatrywanych sytuacji ze względu na istnienie w portugalskim systemie podatkowym podatków, którym podlegają jedynie przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania będące rezydentami. W szczególności, o ile dywidendy pochodzenia krajowego otrzymywane przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania będące rezydentami mogą być opodatkowane podatkiem szczególnym na mocy rozpatrywanych przepisów krajowych, o tyle podatek ten jest przewidziany jedynie w ograniczonych przypadkach, w związku z czym nie może być równany z podatkiem ogólnym, któremu podlegają dywidendy pochodzenia krajowego otrzymywane przez przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania niebędące rezydentami. Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania niebędące rezydentami nie znajdują się więc w sytuacji obiektywnie odmiennej względem przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania będących rezydentami w odniesieniu do opodatkowania dywidend pochodzących z Portugalii.

Po drugie, w zakresie, w jakim argumentacja rządu portugalskiego dotyczy rzekomej konieczności uwzględnienia sytuacji posiadaczy jednostek uczestnictwa, Trybunał przypomniał, że zgodnie z orzecznictwem porównywalność rozpatrywanych sytuacji należy badać z uwzględnieniem celu realizowanego przez rozpatrywane przepisy krajowe, a także przedmiotu i treści tych przepisów. Ponadto przy ocenie, czy wynikająca z analizowanego uregulowania różnica w traktowaniu odzwierciedla obiektywnie istniejącą różnicę sytuacji, należy brać pod uwagę tylko ustanowione w tym uregulowaniu właściwe kryteria rozróżniające.

W niniejszej sprawie portugalski system opodatkowania dywidend został opracowany zgodnie z logiką „opodatkowania niezrealizowanych zysków kapitałowych”¹. System ten ma na celu osiągnięcie celów takich jak w szczególności unikanie podwójnego opodatkowania międzynarodowego w wymiarze ekonomicznym i przeniesienie opodatkowania z poziomu przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania na poziom posiadaczy jednostek uczestnictwa, tak aby opodatkowanie obejmujące te dochody było w przybliżeniu równoważne z opodatkowaniem, które zostałyby zastosowane, gdyby dochody te zostały uzyskane bezpośrednio przez posiadaczy jednostek uczestnictwa w tych przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania.

Co się tyczy właściwych kryteriów rozróżniających, Trybunał stwierdził, że w związku z tym, iż jedyne kryterium rozróżniające ustanowione w uregulowaniu krajowym rozpatrywanym w postępowaniu głównym, dotyczy wyłącznie miejsca siedziby przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania, nie pozwala ono na stwierdzenie obiektywnej różnicy sytuacji pomiędzy tymi podmiotami w zależności od tego, czy są one rezydentami, czy nierezydentami.

Co się tyczy ewentualnego istnienia nadrzędnego względu interesu ogólnego mogącego uzasadnić stwierdzone ograniczenie, Trybunał stwierdził, po pierwsze, że w braku bezpośredniego związku między zwolnieniem z podatku potrącanego u źródła dywidend pochodzenia krajowego otrzymywanych przez przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania będące rezydentem a opodatkowaniem tych dywidend jako dochodu posiadaczy jednostek uczestnictwa w tym przedsiębiorstwie, należy odrzucić uzasadnienie oparte na konieczności zachowania spójności krajowego systemu podatkowego. Po drugie, co się tyczy konieczności zachowania zrównoważonego rozdziału władztwa podatkowego pomiędzy Republiką Portugalską a Republiką Federalną Niemiec, Trybunał przypomniał, że gdy państwo członkowskie, tak jak w sytuacji rozpatrywanej w postępowaniu głównym, zrezygnowało z opodatkowania przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania będących rezydentami, pobierających dywidendy pochodzenia krajowego, nie może ono powoływać się na konieczność zapewnienia zrównoważonego rozdziału władztwa podatkowego pomiędzy państwami członkowskimi w celu uzasadnienia opodatkowania przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania niebędących rezydentami pobierających takie dochody.

¹ W tym sensie, że przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania utworzone i działające zgodnie z przepisami portugalskimi, są zwolnione z podatku dochodowego, przy czym ciężar tego podatku jest przenoszony na posiadaczy jednostek uczestnictwa będących rezydentami, podczas gdy posiadacze jednostek uczestnictwa niebędący rezydentami są zwolnieni z tego podatku.